

محیط زیست در اسلام

مؤلف:

دکتر ناصر حاجیان

www.ketabo.ir

سرشناسه	حاجیان، ناصر، ۱۳۳۷-
عنوان و نام پدیدآور	محیط زیست در اسلام / مؤلف ناصر حاجیان.
مشخصات نشر	اصفهان: همای رحمت، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	۱۳۲ ص.
شابک	۴۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۹۶۴-۷۸۲۹-۵۴-۰
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	محیط زیست -- حفاظت -- جنبه‌های قرآنی
موضوع	محیط زیست -- حفاظت -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
رده بندی کنگره	BP ۱۰۴ / م ۳ ج ۲۳ ۱۳۹۰
رده بندی دیویی	۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی	۲۴۴۵۷۶۹

انتشارات علم آفرین

نام کتاب: محیط زیست در اسلام

مؤلف: دکتر ناصر حاجیان

حروف نگاری و صفحه آرایی: پوریا حاجیان

طرح جلد: پوریا حاجیان

ناشر: انتشارات همای رحمت

ناشر همکار: انتشارات علم آفرین

نظارت بر چاپ: دفتر خدمات کتاب و نشر ۴۷۲۴-۲۲۰-۲۱۱۰

نوبت چاپ: چاپ اول / ۱۳۹۱

شمارگان: هزار نسخه / وزیری / ۱۳۲ صفحه

لیتوگرافی: آسمان چاپ: شهریار صحافی: پیمان گستر

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۸۲۹-۵۴-۰ ISBN: 978-964-7829-54-0

فروش اینترنتی کتاب و محصولات فرهنگی:

www.Tandisbook.com

ارسال به سراسر کشور

قیمت: ۴۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۹	انرژی و مشکل آلودگی محیط زیست
۱۱	تأکید اسلام به حفظ محیط زیست
۱۲	سوگند خداوند به عناصر طبیعت
۱۳	طبیعت، کلاس توحید و شناخت پروردگار
۱۴	نقش طبیعت سالم در نشاط و شادابی انسان
۱۵	تبدیل محیط سالم به محیط ناسالم، تبدیل نعمت الهی
۱۶	توجه اسلام به حیوانات و حفظ بقای آن ها
۱۹	طبیعت و محیط زیست، امانت خداوند در دست بشر
۲۳	عناصر طبیعت، نام سوره‌های قرآن
۲۴	نقش عناصر طبیعت در حفظ محیط زیست
۲۵	حفظ محیط زیست در همه شرایط و مکان ها
۲۷	نقی ضرر رسانی به دیگران در همه امور زندگی
۲۸	نقش مردم در حفظ محیط زیست
۳۰	تأکید خداوند بر پاکیزگی محیط زیست
۳۱	نقش حکومت‌های فاسد در تخریب محیط زیست
۳۲	حفظ عناصر معنوی در محیط زیست و زندگی
۴۱	علوم طبیعت در قرآن
۵۷	ملاک مفید بودن علوم
۶۱	انحطاط علوم طبیعی در جهان اسلام
۶۳	پیشنهادات
۶۵	دلایل اهمیت علوم طبیعی از نظر اسلام
۷۹	جمع‌بندی
۸۳	نگرشها به «آیات علمی» قرآن
۸۸	پیام قرآن برای دانش‌پژوهان مسلمان
۹۱	شناخت طبیعت از نظر قرآن کریم
۹۲	امکان شناخت طبیعت
۹۳	مسائل مهم طبیعت‌شناسی
۹۷	مجاری شناخت طبیعت
۱۱۳	مراتب شناخت طبیعت
۱۱۹	آفات شناخت
۱۲۵	پی‌نوشتها:
۱۲۸	اسلام و قرآن در اندیشه گونه

پیشگفتار

با پیشرفت علمی و تکنولوژی در یکی دو قرن گذشته شاهد انقلاب صنعتی در سراسر جهان بوده ایم. طبیعی است که این پیشرفت تأثیر بسزائی در زندگی بشر داشته و باعث آسانی زندگی گردیده است. با ارزیابی دقیق صنعتی شدن جهان ضمن اذعان به منافع آن در زندگی بشر، تأثیرات منفی را نیز شاهد بوده ایم. یکی از تأثیرات فوق آلودگی محیط زیست است که با توجه به صنعتی شدن، بوجود آمده و همه روزه شاهد افزایش آن هستیم. به زبان ساده زندگی انسانها آسان گردیده ولی این آسانی به بهای سنگین از بین رفتن محیطی که بشر در آن زندگی می کند، بدست آمده است.

در این اثر با بهره گیری از قرآن و منابع غنی اسلام سعی گردیده که اهمیت محیط زیست بیان گردد. به طور کلی محیط زیست مربوط به یک نسل نبوده و متعلق به نسلهای آینده نیز می باشد و به صورت امانت در اختیار بشر قرار گرفته و طبق دستورات اسلامی چیزی که به صورت امانت در اختیار آن است، انسان باید حداکثر تلاش را در حفظ آن نماید.

منظور از گردآوری این اثر اهمیت محیط زیست در اسلام بوده و سعی شده مطالب به گونه ای ارائه شود که فرهنگ مذهبی و تأثیرگذار حفظ محیط زیست در افراد جامعه تقویت شده و حفظ محیط زیست به عنوان یک فریضه واجب جایگاه خودش را پیدا نماید، به امید آن روز.

توضیح این نکته ضروریست که این اثر در نهمین جشنواره مسابقات هنر و ادبیات دینی که توسط معاونت فرهنگی دانشگاه آزاد برگزار می شود، حائز مقام دوم در تحقیقات گردیده. بدین وسیله از ریاست و معاون فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی جناب آقایان دکتر حاسمی و دکتر مظاهری و همچنین از جناب آقای دکتر امیری ریاست محترم دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد کمال تشکر را دارم. همچنین از انتشارات همای رحمت و نیز جناب آقای مهندس سلیمانی مدیر عامل محترم شرکت شهرک صنعتی برسیان که با مساعدت ایشان امکان چاپ این کتاب فراهم گردید، سپاسگزارم.

انسان کامل نیست و هر اثری که توسط انسان تهیه شود نیز از قانون فوق برآ نمی باشد بر همین اساس این اثر نیز دارای نواقص و کاستی هائی خواهد بود. قبلاً از کلیه دوستانی که نواقص و نقطه نظرات سازنده خودشان را برای اینجانب جهت تصحیح چاپهای بعدی ارسال کنند تشکر می کنم.

ناصر حاجیان

تابستان ۱۳۹۰

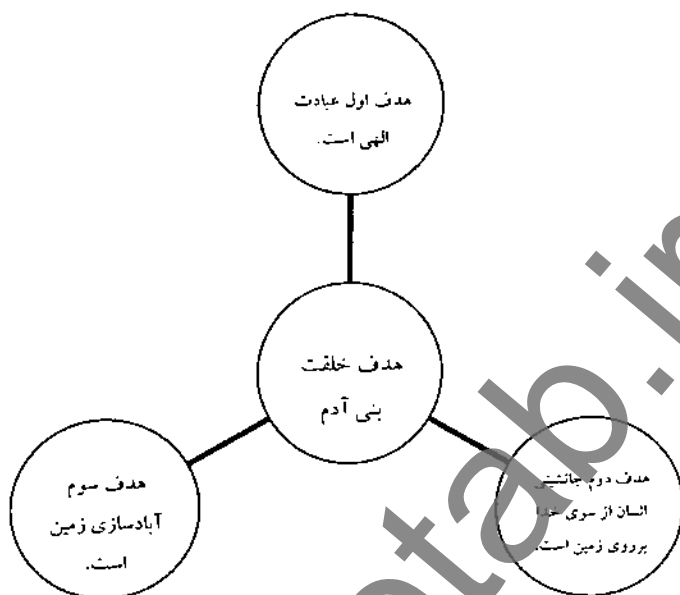
E-main : nasserhajian@yahoo.com

اهمیت محیط زیست از منظر قرآن کریم

مقدمه

انسان موجود زنده ای است و همچون سایر جانداران با محیط طبیعی و زیستی خود در ارتباط می‌باشد. محیط طبیعی او شامل تشعشعات نور و گرمای خورشید، رطوبت، باد، اکسیژن، دی اکسید کربن، و مواد آلی موجود در خاک، آب و اتمسفر است. محیط زیستی انسان شامل سایر انسانها، حیوانات و نباتات می‌باشد. منظور از منابع طبیعی همه مواد و موجوداتی هستند که انسان را احاطه کرده اند و انسان به نحوی عامل اصلی در اداره، حفظ و توسعه آنها است. انسان مهمترین عضو بهره بردار از منابع طبیعی و نعمت‌ها و موجودات تحت پوشش آنها است. صلب پدر و رحم مادر، اولین منابع طبیعی هستند که جنین انسان در اولین مراحل تکوین و حیات خود تجربه می‌کند. حتی پروردگار سبحان، اولین انسان یعنی آدم ابوالبشر (ع) را هم به تسیب یکی از مصالح موجود و منابع طبیعی شناخته شده، یعنی خاک خلق فرموده است.

علیرغم اینکه اصطلاح "منابع طبیعی" در قرآن کریم و احادیث به صراحت نیامده است، اما منظور از آن، زمین و همه موجودات غیرزنده آن مثل سطح زمین، کوهها، دشت‌ها، صحراها، معادن، صخره‌ها، خاک و منابع آب و موجودات زنده آن مثل آغازیان، نباتات و حیوانات خاکزی یا آبی یا موجودات جوکره زمین و عناصر اصلی لازمه حیات است. در قرآن و احادیث از این مفهوم به "الأرض و من علیها و ما حولها" تعبیر می‌شود و حتی در یکصد و نود و نه آیه در قرآن به آن اشاره شده است. لذا اسلام نگاهی جامع، متکامل، برجسته و متمایز نسبت به موضوع "منابع طبیعی" و قضایای مربوط به آنها و نحوه تعامل با آنها و حمایت از آنها دارد. این منظر رفیع از لابلای آیات قرآن کریم و سنت رسول گرامی اسلام (ص) و سیره عترت طاهره و اجتهاد فقهاء امت اسلامی بدست می‌آید و مبتنی بر سه هدفی است که پروردگار متعال از خلقت بنی آدم (ع) بیان داشته است:

هدف اول عبادت الهی است.

قرآن می‌فرماید: وَمَا خَلَقْتُ آدَمَ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ (الذاریات- ۵۶). فرموده پروردگار منان: "إلا ليعبدون" استثناء از نفی است. یعنی تردیدی نیست که خلقت، هدف و غرضی دارد. هدف، عبادت است به این معنی که آحاد جن و انس باید فرمانبردار خدا باشند نه اینکه خدا به فرمانبرداری آنها نیازمند باشد. او سبحانه می‌فرماید "ليعبدون" و نمی‌فرماید: "الأعبد" یا "لاأكون معبوداً لهم". حال با توجه به اینکه غرض هرچند باشد، امری است که صاحب غرض بوسیله آن نقص یا نیاز خود را مرتفع می‌سازد، و از یک سو، خداوند سبحان نقص یا نیازی ندارد تا بخواهد با خلقت جهان و انسان، آن را برطرف کند و از سوی دیگر، کاری که به هدفی از فاعل منتهی نشود، لغو و بیهوده است، نتیجه این می‌شود که قطعاً خدا هدفی دارد و آن ذات کامل او است نه شئی خارج از وجود او. پس بر فعل او سبحانه، هدفی مترتب است که به خود فعل برمی‌گردد و آن کمال فعل و مخلوق است نه کمال خالق. بنابراین عبادت، هدف خلقت، انسان و کمالی است که به او عاید می‌شود یا آن اموری مثل